HELSINGIN KIRVESMIEHET ammattiosaston

T o i m i n t a k e r t o m u s

vv.1925 - 1955

HELSINGIN KIRVESMIEHET ammattiosaston

T o i m i n t a k e r t o m u s

vv.1925 - 1955

L u k i j a l l e

Tämä Helsingin Kirvesmiesten ammattiosaston toimintaa ja kehitystä kuvaava kertomus, osaston täyttäessä 60 vuotta, on syntynyt kolmessa osassa. Ensimmäinen osa, jossa kerrotaan toiminnasta vv. 1895-1915, on Matti Paasivuoren laatima, jossa seikkaperäisesti kuvataan oloja ja tapahtumia osaston perustamisen, sekä ensimmäisten toimintavuosien ajoilta. Toisessa osassa, joka on laadittu Konsta Soisalon toimesta, kerrotaan tärkeimmät tapaukset ja päätökset vv. 1915 - 1925.

Kolmas, allekirjoittaneen laatima osa, jossa kerrotaan toiminnasta vv. 1925-1955, on pitkästä aikajaksosta huolimatta jäänyt varsin suppeaksi. Syynä tähän on mainittava, ensiksi, osaston hajoittamisen yhteydessä vuonna 1930 joutui suuri osa osaston pöytäkirjoja ja muita asiapapereita teille tietymättömille. Vaikka Työväen Arkistossa säilyneistä pöytäkirjoista saikin jonkunverran lisätietoja, jäi monta aikaa silti hämärän peittoon, tai oli vain luotettava muistitietoihin. Lisäksi on kalliit painatuskulut pakoittaneet supistamaan kertomusta mahdollisimman lyhyeksi.

Toiminnassa mukanaolleiden mielstä tässä varmasti löytyy puutteellisuuksia, esim. liiton ja muiden keskusjärjestöjen edustajakokouksista ja päätöksistä ei tässä kerrota. Olen niistä jättänyt mainitsematta siinä mielessä, että niistä saadaan tarkemmat tiedot mainittujen järjestöjen omista toimintakertomuksist Kertomuksessa mahdollisesti esiintyvistä virheistä, pyydän lukijalta jo etukäteen anteeksi.

Puistolassa 1955. Väinö Valoranta

Väinö Valoranta

Helsingin Kirvesmiesten ammattiosaston

t o i m i n t a k e r t o m u s

vv.1925 - 1955

Edellisiä toimintakertomuksia tutkiessa ilmenee, että kirvesmiehet jo pidemmän ajan ovat olleet sillä kannalla, että olisi aikaansaatava erikoinen Rakennustyöläisten Liitto. Yleensäkin rakennustyöläisten keskuudessa oltiin tultu siihen tulokseen, että muuttuneiden olosuhteiden vuoksi ei rakennustyöläisten kuuluminen puutyöntekijäinliiton alaisuuteen enää vastaa tarkoitusta. Asiasta keskustelemaan ja päättämään olikin sitten kutsuttu koolle rakennustyöläisten edustajakokous 3 - 6 pnä toukok, 1924. Tässä kokouksessa edustivat Suomen Puutyöntekijäin liittoa - johon kirvesmiehetkin kuuluivat - mm. osaston jäsenet: Artturi Mäkinen, Oskari Rinne, Oskari Kantoluoma, Konsta Soisalo ja Mauno Mild. Edustajakokous päättikin yksimielisesti perustaa Suomen Rakennustyöväen liiton, joka aloittaa toimintansa v:den 1925 alusta. Vuoden vaihteessa pitämässään kokouksessa kirvesmiehet päättivät lopettaa Puutyöväen liittoon kuuluvan kirvesmiesten am.os. toiminnan ja perustivat uuden osaston nimeltä: Suomen Rakennustyöväen liiton osasto n:o 2 Helsingin kirvesmiehet. Osaston toiminta päätettiin aloittaa v:den 1925 alusta. Perustavassa kokouksessa toimi puheenj. J. Järvinen ja pöytäkirjurina Artturi Mäkinen. Kokouksessa hyväksyttiin Suomen Rakennustyöväenliiton osastoilleen laatimat säännöt ja samalla päätettiin kaikki jäsenet liittää myöskin liiton alaisuute perustettuun työttömyys- ja matka-apukassaan. Samoin päätettiin liittyä alaosastona Hgin Työväenyhdistykseen ja Hgin Rakennustyöväen teollisuusneuvostoon. Osasto päätettiin ilmoittaa yhdistys

rekisteriin itsenäisenä. Osaston sisäänkirjoitusmaksuksi hyväksyttiin Smk. 20:- paitsi uudelleen liittyviltä SMK 100:- Jäsenmaksuksi hyväksyttiin Smk. 3:50 viikossa. Uudelle osastolle valittiin puheenjohtajaksi yksimielisesti Johan Järvinen ja toimikunnan muiksi jäseniksi äänestyksen perusteella: O. Kantoluoto, J, Reinonen, O. Rinne, F. Kaste, K. Soisalo, A. Laine, Ta, Hannula ja A. Raunio vakinaisiksi. Varalle tulivat: A. Aalto, J, Hyvönen, T, Heinonen ja A. Airaksinen. Tilintarkastajiksi valittiin Aatu Halme ja Heikki Moisio vakinaisiksi, varalle Alpo Halme ja Heikki Saarinen.

P a l k k a l i i k k e i t ä.

Palkkausasiaan on osaston taholta jatkuvasti kiinnitetty huomiota ja oltu yhteydessä rakennusalan muiden ammattiryhmien kanssa. Mihinkään suurempiin työtaisteluihin eivät kirvesmiehet tänä aikana ole joutuneet, vaikka pöytäkirjoista käy ilmi, että kirvesmiehet useampaankin otteeseen ovat päättäneet työlakon avullakin lähteä ajamaan vaatimuksiaan. Niinpä v:den 1925 huhtik, 26 pnä pidetyssä osaston ylimääräisessä kokouksessa oli palkkauskysymys keskustelun alaisena.KOska työnantajien kanssa ei vielä oltu saatu aikaan sopimusta, velvoitti kokous osaston jäseniä ehdottomasti pitämään kiinni Smk. 9:- alimmasta tuntipalkasta ja samalla seuraamaan entistä urakkahinnoittelua ja siihen tehtyjä muutosehdotuksia. Päätös jätettiin Rakennustyöväen teollisuusneuvostolle ja liittotoimikunnalle, esitettäväksi Rakennusteollisuuden Työnantajaliitolle Kesäkuun 22 pnä pidetyssä kokouksessa todettiin, että mitään sopimusta ei vieläkään oltu saatu, mutta päätti osasto pitää kiinni entisestä vaatimuksestaan ja tiedoittaa siitä Ammattijärjestölle mahdollisen työselkkauksen varalta. Myöhemmistä pöytäkirjoista selviää, että mitään sopimusta ei oltu saatu aikaan ja Ammattijärjestökin oli asettunut epäävälle kannalle työtaisteluun ryhtymiseen nähden. Tilanteen ollessa tällaisen, johti edellämainittu osaston

hyväksymä hinnoittelupäätös siihen, että jokaisessa osaston kokouksessa oli käsiteltävänä suuri joukko rikkomuksia tätä päätöstä vastaan. Syksyllä ja talvella vallinnut runsas työttömyys vielä vain pahensi asiaa, toimikunta asiaa harkittuaan päättikin osaston kokoukselle esittää, että mainittu päätös purettaisiin. Kiivaan keskustelun jälkeen, päättikin kokous, että tästä yksipuolisesta hinnoittelupäätöksestä toistaiseksi luovutaan. Samalla kuitenkin osaston jäseniä kiellettiin tekemästä mitään pidempiä urakkasopimuksia siltä varalta, että keväällä saataisiin työnantajat hyväksymään uusi työehtosopimus.

V:den 1926 keväällä oli palkkakysymys taasen osaston kokouksessa esillä ja päätettiin jättää työnantajille ehdotus palkkaneuvotteluista. Tuntipalkaksi asetettiin Smk. 10:- vaatimus ja urakkahintoihin eräitä korjauksia. Neuvottelijoiksi valittiin A. Mäkinen ja J. Järvinen, varalle K.J. Aalto. Neuvottelut johtivatkin sitten sopimuksen solmiamiseen Suomen Rakennustyönantajainliiton ja Suomen Rakennustyövänenliiton välillä kesäk. 11:nä. Paitsi kirvesmiehiä, koski sopimus monia muitakin rakennusalan ammattiryhmiä, kuten allaolevasta työehtosopimuksesta ilmenee.

(Tähän liitetään kysymyksessä oleva "Työehtosopimus v:ltä -26")

Yllöoleva sopimus oli sitten voimassa, kunnes maaliskuun 8 pnä 1928 allekirjoitettiin uusi allaoleva sopimus.

(Liitetään kyseinen sopimus "Työehdot ja hinnat Helsingissä 1928").

Yllöolevaa sopimusta noudatettiinkin siksi kunnes v:nna 1929 alkaneen yleismaailmallisen lamakauden varjolla alkoi yleinen palkkojen lasku. Mustan taantumuksen päätyä valtaan Suomessakin niinsanotun "Lapualaiskauden" aikana, työnantajat polkivat palkat alle nälkärajan. Kun työvöen ammatilliset, samoinkuin poliittisetkin

järjestöt olivat lyöty hajalle ja kun lisäksi vallitsi ankara työttömyys, oli työnantajilla siihen hyvä tilaisuus. Yleisenä tuntipalkkana kirvesmiehille Helsingissä maksettiin vain SMK 6:- tunnilta, olipa työnantajia, jotka maksoivat vain Smk 5:- ja siitäkin alle.

Yleisen taantumus- ja lamakauden jatkuessa sekä työläisten järjestöjen ollessa heikkoja, kului pitkä aika ennenkuin työnantajat ottivat kuuluviinsa työläisten esittämiä palkankorotusvaatimuksia. Vasta vuonna 1934 kun osasto koollekutsumansa yleisen kirvesmiesten kokouksen valtuuttamana jätti työnantajille uhkavaatimuksen, vaatien tuntipalkan korotettavaksi Smk. 9:- ja urakkapalkkoihin korotusta niin, että ne olisivat vain 20 % alemmat vuoden 1929 hinnoittelun. Neuvottelut saatiinkin aikaan, mutta työnantajat eivät suostuneet muihin myönnytyksiin kuin tuntipalkat Smk 8:--9:- ja urakkapalkat noin 30 % alle vuoden 1929 tason. Työehtosopimusta he myöskään eivät suostuneet solmimaan, ainoastaan ns. palkasopimuksen, joka olisi voimassa 15.4.1935. Kirvesmiehet arvioivat tilanteen sellaiseksi, että voimakeinoillakaan ei olisi mitään voitettu ja hyväksyivät tehdyn tarjouksen. Sopimusta sitten yleensä noudatettiinkin, eräs rakennusmestari, nimittäin A. Männikkö yritti kyllä edelleenkin pitää käytännössä 6 ja 7:- tuntipalkkoja, mutta kun osasto julisti hänen työnsä lakkotilaan, kävi hänkin sopimassa asian liitossa ja niin tuli avoin työtaistelu vältettyä.

Sopimuksen päätyttyä seuraavana vuonna lupasivat työnantajat uudella palkkasopimuksella tuntipalkat 9 - 10:- ja urakkapalkkoihin 5 ja 10 % korotukset. Vaikka se ei täydellisesti vastannutkaan kirvesmiesten tekemää vaatimusta, tuli se kuitenkin osaston samoin kuin yleisessä kirvesmiesten kokouksessakin hyväksyttyä. Tämäkin sopimus oli voimassa vuoden, päätyen siis 15.4.1936. Vuonna 1936 kevättalvella alkoivat rakennustyöläiset yleensä liikehtiä palkkakysymyksen johdosta. Työnantajat kiiruhtivat silloin etukäteen

sanomalehtien ja radion välityksellä tiedoittamaan, että he korottavat rakennustyöläisten palkkoja jopa 10 % asti. Neuvotteluissa sitten kirvesmiehillekin luvattiin tuntipalkkaa, johon tuli 50 pennin korotus. Kirvesmiesten kokouksessa 20.5. ei katsottu aikaa sopivaksi työtaisteluun lähteä ja hyväksyttiin työnantajain tarjous. Parannukseksi voitiin katsoa se, että alinta palkkaa maksetaan vain telinetöissä, muissa töissä taas Smk. 9:50 - 10:5o, "miehen kunnon mukaan". Urakkatöissä palkat jäivät melkein ennalleen, valmistustöissä tosin muutamiin kohtiin saatiin korotusta noin 5 - 10 %. Nytkään ei saatu mitään työehtosopimusta, vain niinsanottu palkkalupaus, joka on voimassa 15.4.1937. Samanlainen sopimus tuli hyväksytyksi seuraavanakin vuonna, jossa tuntipalkaksi hyväksyttiin Smk. 9:75 - 11:50. Urakkahinnoitteluun tuli vain muutamia pienempiä korjauksia. Samanluontoiset sopimukset oli hyväksyttävä vielä parina seuraavanakin vuonna, ilmeisesti siihen oli syynä myöskin se, että järjestövoima oli muutenkin heikko ja eri ammattiryhmät eivät olleet kiinteässä yhteistoiminnassa keskenään.

Keväällä 1940 oli palkkakysymys eri ammattikuntien kohdalta esillä, mutta työnantajain jarrutuksen vuoksi sen ratkaisu venyi aina elokuuhun asti. Kun sitten työnantajain tarjouksesta toimitettiin yleinen äänestys, tuli se useimman osaston kohdalta hyväksytyksi. Kirvesmiehet osaltaan olisivat ryhtyneet lakkoon, mutta liitto eväsi heiltä lakkoluvan ja niin oli taasen hyväksyttävä työnantajain tarjous. Tuntipalkaksi tuli: telinetöissä 11:75 - 13:25 muissa töissä 12:75 - 14:25. Urakkatöihin tuli korotusta 10 %. Lisäksi tuli sopimukseen seuraavanlainen pykälä: "Mikäli nousua tai laskua elinkustannuksissa edelleen tapahtuu, tulee vastaavia palkan muutoksia käsittelemään erikoinen tasa-arvon perusteella molempien puolien valitsema elin, joka tutkittuaan asiaa, tekee esityksen palkkojen muutokseksi. Tämä elin kokoontuu käsittelemään

asiaa heti, kun elintarveindeksissä on tapahtunut 10 pisteen muutos perusindeksistä, jona pidetään kuluvan vuoden heinäkuun indeksi".

Palkkakysymys oli taasen pohdittavana koko kesän vuonna 1941, kunnes työläisten oli heinäkuun 8 pnä hyväksyttävä valtion työriitaisuuksien sovittelijan laatima sopimus. Sittemmin koko sota-ajan olikin noudatettava tätä menetelmää, palkkoja vähän kyllä korotettiin indeksin perusteella. Kuten tiedetään, tämä indeksi laskettiin säännösteltyjen tavarain virallisten hintojen mukaan. Kun säännösteltyjä tavaroita sai vain hyvin niukasti, toisinaan ei juuri ollenkaan, oli välttämättä turvauduttava ns. "mustaanpörssiin", jossa hinnat olivat monikymmenkertaiset. Tällaisissa olosuhteissa olivat merkityksettömiä sellaiset palkankorotukset kuin esim. keväällä 1942 tuntipalkkoihin annettu 75 pen. ja urakkapalkkoihin 8 % ja syksyllä tuntipalkkoihin 1:40 ja samoin urakkapalkkoihin 8 % korotus. Palkat pysyivät sitten muuttumattomina aina vuoden 1943 syksyyn, jolloin korotus oli 4 %. Epävirallisesti palkat vuonna 1944 jonkunverran kohosivat johtuen siitä, että työkykyisin osa oli melko tarkasti armeijassa tai työvelvollisena. Kun sitten välirauha solmittiin ja miehiä vapautui armeijasta ja työvelvollisuudesta, alkoivat palkat hiljalleen laskea. Vuoden 1945 keväällä, kun työläiset vapautuivat sota-ajan pakkosäännöksistä, alkoi yleinen liikehtiminen palkkarintamalla. Valtiovallan puututtua asiaan ja monen vaiheen perästä saatiin sitten työehtosopimus voimaan ensimmäisestä päivästä kesäkuuta.

Näin oli siis viimeinkin murrettu työnantajien vastustus työehtosopimusten solmiamista vastaan. Tämä sopimus oli myöskin koko maata käsittävä ja siinä määriteltiin mm. työaika, ruoka-ja kahvitaukoineen. Sairausajan korvaus, määritelmät urakkatyöstä, työsuhteen alkamisesta, matkakustannukset ym, määräykset. Sopimuksessa esimerkiksi kirvesmiesten palkka Helsingissä määrättiin,

telinetyöstä 33 mk ja muissa töissä 35 mk tunnilta.

Hajaannus ammatillisessa liikkeessä.

Ja sen vaikutus osaston toimintaan.

Kahnausta eri mielipidesuuntausten kesken oli ollut jo aikaisemminkin, mutta vasta Ammattijärjestön keväällä 1929 pidetyssä edustajakokouksessa se sai jyrkemmän muodon. Tästä johtuikin, että vuoden lopulla alkoi jakautuminen kahteen leiriin saada laajemman luonteen. Niinpä oli jouluk. 3 päiväksi ilmoitettu kokous Sirkuskatu 3, johon kehoitettiin saapumaan kirvesmiehiä keskustelemaan ns. ei kommunistisen yhdistyksen perustamisesta. Kokouksessa ja sitä seuranneessa jatkokokouksessa jpuluk. 15 pnä perustettiinkin sitten osasto, joka sai nimen "Helsingin Kirvesmiesten yhdistys". Yhdistys liittyi hiljakkoin perustettuun Suomen Työläisliittoon ja säännöksi hyväksyttiin mainitun liiton osastoilleen laatimat säännöt. Yhdistuksen johtokuntaan valittiin: puheenjohtajaksi P. Kettunen, muiksi jäseniksi: S. Korkeamäki, A. Ristimäki, A. Airola, V. Koskinen, O, Mikkola, O. Leskinen ja P Toivonen.- Päivä. V ralle: N. Kanerva, A. Söderström. ja K. Laakkonen. Yhdistys ei kuitenkaan saanut suurempaa kannatusta kirvesmiesten keskuudessa, varsinkaan niinkauan kuin vanha osasto sai toimia. Mainittu yhdistys ei ollutkaan pitkäikäinen, se lopetti toimintansa 18 pnä tammikuuta 1931.

Alkuperäinen osasto toimi myöskin aina vuoteen 1930 asti, joskin senkin toimintaa lamautti yllämainittu hajaannus. Maassamme silloinvallinnut musta taantumus, lapualaisterrorineen vainosi kaikkia maassa toimivia vasemmistojärjestöjä. Siihen olikin hyvä tilaisuus, koska työväen järjestövoima oli heikentynyt keskinäisten riitaisuuksien johdosta. Silloisen taantumushallituksen

toimesta sitten hajoitettiinkin kaikki maassa toimivat vähänkin vasemmistolaiseksi merkatut niin poliittiset kuin taloudellisetkin järjestöt ja niiden omaisuus takavarikoitiin. Niin kävi myös kirvesmiesten osastolle, sen omaisuus ja kaikki arkistot ym. takavarikoitiin. Osaston toimikunta oli kyllä koettanut hoitaa asioita viimeiseen saakka, yrittäen järjestää osaston varoja ym. Kokouksissa, joita oli pidettävä salaa, päätettiin jakaa osaston käteisvarat avustuksina työttöminä oleville jäsenille ja pankissa olevat lainattiin Helsingin Työväenyhdistykselle, toivossa, että ne säilyisivät työväen käyttöön. Kun ohranat takavarikoivat ja pois kuljettivat kaikki käsiinsä saamat osaston pöytäkirjat ja paperit, on osaston tiimeistä toimiaikaa selostettava vain mukana olleiden jäsenten muistitietojen mukaan. Viimeinen säilynyt pöytäkirja on kokouksesta, joka on pidetty 4.2.1930.

Viranomaisten lakkauttaman Ammattijärjestön tilale perustettiin pian uusi ammatillinen keskusjärjestö, joka sai nimen "Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliitto (SAK)", sekä Suomen Rakennustyöläisten Liitto, jotka ryhtyivät kokoamaan hajalle lyötyjä rakennustyöläistenkin järjestöjä. Niinpä Helsingin kirvesmiehetkin tammik. 18 pnä 1931 pitivät kokouksen ns. "Siltalan vintissä", jossa perustettiin uusi kirvesmiesten ammattios,. joka sai nimen "Suomen Rakennustyöläisten Liiton osasto n:o 1 (Helsingin Kirvesmiehet)". Perustavassa kokouksessa toimi puheenj. Kalle Palmu ja sihteerinä Paavali Päivä (Toivonen). Osaston puheenj, valittiin P. Kettunen, sihteeriksi O. Leppänen, rahastonhoitajaksi O. Leskinen, jäsenkirjuriksi A. Ristimäki. Muiksi toimikunnan jäseniksi: A. Airola, K. Palmu, O. Rinne ja S. Korkeamäki, varalle J, Reihonen, A, Söderström ja V. Koskinen. Tilintarkastajiksi valittiin A.Halme ja H,Moisio, varalle E. Oras ja K. Kuusisalo.

Tämänkin osaston toiminta oli aluksi heikkoa ja hapuilevaa. Suuirin osa Helsingin kirvesmiehiä suhtautui siihen epäillen,

Siksipä sen jäsenmäärä pysyikin pienenä ja toiminta supistui vain sisäisten asiain hoitoon. Kun lisäksi otetaan huomioon silloin maassamme vallinnut taantumus ja yhä jatkuva lamaannus talouselämässä, ei sovi ihmetellä, että osasto alkuvuosina joutuikin taloudellisesti vaikeuksiin. Osaston tulot eivät riittäneet menoihin. Esim. vuonna 1931 osoitti tilinpäätös Smk. 2160:- tappiota. Tämän vuoksi osasto anoi ja saikin liitolta Smk. 3000:- lainan, jonka takaisin maksaminen tuotti jonkinverran erimielisyyttä, kuten myöhemmistä pöytäkirjoista käy ilmi. Vasta vuoden 1934 vaiheilla alkaa osaston jäsenmäärä hiljakseen nousta, kunnes se taasen vv. 1939-1940 ajalla jyrkästi laskee. Syyt tähän ovat moninaiset, osaston toimintakertomuksessa vuodelta 1940 mm. sanotaan: "Kuluneen toimintavuoden alkupuolella kävi maamme vielä sotaa Neuvostoliittoa vastaan, jossa monet osastommekin jäsenet joutuivat mukana olemaan, joten järjestötoiminta ei voinut normaalisti toimia. Tämän mielettömän sodan johdosta on ollut tuhoisat seuraukset jäsenmäärän menetykseen nähden. Samaanaikaan kun suuret jäsenjoukot olivat mobilisoituina, teki keskusjärjestön johto porvariston kanssa niinsanotun "tammikuun sopimuksen", kysymättä sitä perusjärjestöiltä. Tämä periaatteellinen kysymys ei ole ainoastaan Helsingin kirvesmiesten keskuudessa, vaan järjestyneen työväen keskuudessa kautta maan saattanut hajaannusta aikaan. Osastomme jäsenmäärä, joka yli kahdella kolmanneksella on pudonnut v:n 1939 viidennen tilityksen mukaan, on asia johon ei ole syytä ainakaan perusjärjestöissä. Lisäksi on mainittava se taantumuksellinen olotila, jossa elämme. Kaikkine taantumuksellisine sotatilalakeineen ja joita edelleen on esittelyn alaisena. Jäsenjoukkojen osastoon vetäminen valistustoiminnan avulla melkeinpä mahdotonta, juhlatilaisuudet aina osaston perhejuhlia myöten on osastoltamme kielletty toimintavuoden loppupuolella, jolloin niitä aiottiin järjestää ja yhä ollaan

menossa rajoitetumpia oloja kohden. Myös palkkaliikkeet toiminta-vuodennaikana rakennusalalla venyivät kiusallisen pitkiksi, niiden käydessä ylettömän pitkiksi, on aina se vaara, että osa jäsenistä kyllästyy ja heittäytyy välinpitämättömäksi jäsenyytensä hoitamisessa. Vieläpä järjestöväen äänenkannattaja Palkkatyöläinen ei ole halunnut saattaa julkisuuteen kokousselostuksiamme kuten aikaisemmin.

Välirauhan tultua solmituksi syksyllä 1944, alkoi osastoon virrata runsaasti jäseniä ja sitä on jatkunut yhä, niin että osaston jäsenmäärä on nyt suurempi kuin koskaan aikaisemmin.

J ä r j e s t ö k u r i a

Kurinpidollisiin toimenpiteisiin on osasto myöskin ryhtynyt eräisiin jäseniinsä nähden. Erinäisiä rangastuksia on annettu jäsenille, jotka on todettu rikkoneen osaston päätöksiä ja sääntöjä. Rangaistukset ovat enimmäkseen olleet julkisia vaadituksia tai kielto luottamustehtävistä. On tapahtunut myös muutamia jäsenyydestä erottamisia mm. 1927 eroitettiin jäsenyydestä Niilo Fransila ja Nestori Salo, jotka olivat osastoon pyrkiessään antaneet itsestään väriä tietoja salaamalla mm. suojeluskuntaan kuulumisensa. Samoin erotettiin jäsenyydestä Carl Gunnar Stenholm, syystä, että hän oli tietoisesti ollut työssä lakonalaisella työmaalla ja lisäksi esiintynyt hyvin röyhkeästi hänen asiaansa käsiteltäessä. Erottamispäätökset on sitten Suomen Rakennustyöl. Liitto vahvistanut. Myös juopuneena esiintymisestä työmaalla ja julkisilla paikoilla on osaston jäseniä oikaistu. Jouluna vuonna 1936 oli eräs Rakennustyöl. liitossa varsin huomattavassa asemassa oleva henkilö esiintynyt Hgin Työväen. yhdistyksen talolla "tukkihumalassa" kuten osaston pöytäkirjassa mainitaan. Tätä oli osaston kokouksessa ankarasti paheksuttu ja päätetty liittotoimikunnalle esittää, että se antaisi mainitulle henkilölle viimeisen varoituksen ja että

päätös julkaistaisiin Palkkatyöläisessä, Suomen Sosialidemokraatissa ja Tulenkantajat-lehdissä. Pöytäkirjat eivät kerro noudatettiinko osaston päätöstä.

Eräälle pitkäaikaiselle osaston jäsenelle on myöskin annettu viimeinen varoitus sen johdosta, että hän ruvettuaan työnjohtajaksi, oli sopimattomasti esiintynyt työläisiä kohtaan. Myöskin työaikalakia ja työehtosopimusta rikkoneita jäseniä on oikaistu, mm. vuonna 1926 asetettiin erikoinen komitea ottamaan selvää ylityön tekijöistä ja päätettiin, ensikerralla annetaan julkinen varoitus ja ellei siitä ole apua, niin toisella kerralla julkaistaan nimet sanomalehdissä. Työttömyyskausina tahtoi myöskin esiintyä urakkahinnoittelun alittamista. Tämän poistamiseksi teki osasto vuonna 1927 päätöksen, että jokainen urakkasopimus, jonka alaisena työskentelee vähintäin kaksi jäsentä, on tuotava osaston toimikunnan tarkastettavaksi. Myöskin niinsanottujen "kronttisummien" tekeminen oli ankarasti kielletty. Samalla päätti kokous noudatettavaksi seuraavat kurinpitotoimenpiteet: 1) Jos laiminlyönnin tarkoituksena ei ole salata työehtosopimuksen kiertämistä tai alittamista, annetaan ensikerralla rikkojalle kokouksessa julkinen varoitus. 2) Jos päätöksen laiminlyönnillä on ollut tarkoitus salata työehtosopimuksen tahallinen kiertäminen, josta ei vielä johdu hinnoittelun alittaminen, kielletään jäseneltä kuuden kuukauden ajaksi jäsenoikeudet, lukuunottamatta työttömyyskassan jäsenyyttä. 3) Jos laiminlyönnillä on tarkoitus salata hinnoittelun tahallinen alittaminen, eroitetaan rikoksen tehnyt jäsen osastosta. 4) Kussakin tapauksessa rangaistu jäsen voidaan velvoittaa julkaisemaan rangaistuspäätös omalla kustannuksellaan 40 mm. ilmoituksena Työväenjärjestöjen Tiedonantajassa. Näin jyrkkiin toimenpiteisiin ei tiettävästi koskaan tarvinnut ryhtyä ja myöhemmin sallittiin myöskin ns. "kronttakaupat", jos toimikunta

tarkastaessaan havaitsi ne työntekijälle edullisemmaksi kuin yksikköhinnat.

Osaston toimikunnalle tuotti paljon vaivaa juttu, jossa syytetynä olivat osaston jäsenet K. Viitala ja L. Sirén. Mainitut jäsenet olivat kaupungin vesijohtolaitoksen työmaalla pitäneet urakassaan työssä E. Virtasta ja G. Valleniusta, maksamalla heille ainoastaan tuntipalkan. Toimikunta tätä asiaa tutki ja sovitteli. Kun Viitala ja Sirén lupautuivat asianomaisille korvaamaan jonkunverran, ehdotti toimikunta, että heille annettaisiin varoitus, joka julkaistaisiin Palkkatyöläisessä ja Työväenjärjestöjen Tiedonantajassa. Kokous asiaa käsitellessään katsoi rikkomuksen erittäin raskaaksi ja järjestyneille työläisille sopimattomaksi. O. Rinne teki ehdotuksen, että Viitala ja Sirén erotettaisiin osaston jäsenyydestä. Ehdotusta kannatettiin, mutta kun toimikunnan ehdotusta myöskin oli kannatettu, toimitettiin niiden kesken äänestys. Äänestyksessä annettiin Rinteen ehdotuksen puolesta 33 ja toimikunnan ehdotuksen puolesta 25 ääntä. Kun Rinteen ehdotus ei ollut saanut osaston sääntöjen määräämää 2/3 osa enemmistöä, tuli toimikunnan ehdotus hyväksytyksi. Vuonna 1929 eroitettiin osastosta Matti Clenius, koska hän oli myöskin kuulunut suojeluskuntaan ja esiintyi hyvin yliaielisesti. Vuonna 1937 oli jäsen Vieno Tuomas Oksanen, ollessaan etumiehenä urakkasakissa, jättänyt pohjarahat tilittämättä toisille työkunnan jäsenille. Osaston kokouksessa päätettiin hänet eroittaa jäsenyydestä. Päätökset on myös Liitto vahvistanut. Tämänluontoisia kysymyksiä on osaston toimikunta saanut tutkia ja sovitella, onpa erään kerran perheriitakin tuotu osaston toimikunnan soviteltavaksi.

V. 1939-1940 käyty ns. talvisota lamautti suuresti osaston toimintaa. Keskusjärjestöjen johdon yhtyessä porvariston kanssa ns. "yhtenäisyysjallitukseen" ja varsinkin heidän solmimansa

surullisen kuuluisa "tammikuun sopimus" järkytti työläis-
joukkojen luottamusta. Sota-ajan tilanteesta johtuneet syyt
synnyttivät osaston jäsenten keskuudessa erimielisyyksiä. Niinpä
syyskuun kuukausikokoukselle oli jätetty kirjelmä, jonka olivat
allekirjoittaneet osaston jäsenet: Urho Kaipainen, S. Wahlberg,
H Rinne, T. Poutanen, T. Pöyry ja M. Koivistoinen. Kirjelmässä
vaadittiin toimikuntaa jättämään paikkansa sillä perusteella,
että se olivalittu poikkeuksellisissa oloissa ja lisäksi laimin-
lyönyt tehtävänsä. Asia lykättiin ylimääräiseen kokoukseen, joka
pidettiin saman kuun 18 pnä. Äänestyksen tuloksena oli, että
toimikunta eroitettiin ja valittiin uusi toimikunta. Päätöksen
johdosta esitti puheenj. J. Järvinen pöytäkirjaan jyrkän paheksumisensa, koska hän katsoi aina toimineensa sääntöjen määräämällä tavalla. Häneen yhtyivät myöskin osaston jäsenet: J.Makkonen. O. Nyqvist, VB Laitinen. E.A. Ristimäki, A. Mäkinen. J. Reihonen, O, Leppänen, V. Liljeqvist ja K.U. Palmu, esittäen seuraavan vastalauseen: "Pidämme toimikunnan erottamista lainvastaisena ja esitämme vastalauseen osaston päätöksen johdosta".

T O I M I N T A A T O I S E N M A A I L M A N S O D A N P Ä Ä T T Y M I S E N J Ä L K E E N..

Toinen maailmansota Suomen osalta päättyi varsinaisesti jo vuoden 1944 syksyllä, joskin saksalaisten "aseveljien" tuholais-joukkojen karkoitus, välirauhasopimuksen määräysten perusteella, jatkui Pohjois-Suomessa vielä vuoden 1945 alkupuolella. Kun toinen maailmansota lopullisesti päättyi vuonna 1945, yhtyneiden kansakuntien voittoon voidaan sanoa, että Suomessakin päästiin aloittamaan rauhan ja rakentavan työn merkeissä. Kyseessäolevana vuonna jouduttiin kyllä edelleenkin elämään monenlaisten säännöstely-